

Cele katechetyczne – wymagania ogólne:

- kształtowanie świadomości dojrzałego życia w społeczeństwie, opartego o wzajemne więzi;
- refleksja nad sensem wspólnoty, relacji, egoizmu.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

Wiedza

Uczeń:

- zna podstawowe zasady budowania więzi z Bogiem i ludźmi;
- rozumie potrzebę współpracy i funkcjonowania we wspólnocie.

Umiejętności

Uczeń:

- wyjaśnia na czym polega wspólnotowy charakter Modlitwy Pańskiej;
- komentuje przypowieści o winnym krzewie i nieuczciwym rządcy w kontekście omawianego tematu;
- wymienia elementy służące budowaniu/niszczeniu więzi.

Kształtowane postawy

Uczeń:

- troszczy się o rozwój modlitwy indywidualnej;
- przełamuje własne uprzedzenia i egoizm na rzecz budowania więzi;
- poszukuje własnego miejsca we wspólnocie Kościoła.

Metody i techniki: pogadanka, opowiadanie, praca z tekstem, burza mózgów, film, opcjonalnie sznury lub linki do prezentacji węzłów.

Środki dydaktyczne: Pismo św., fragmenty tekstów papieskich: Orędzie Jana Pawła II na V Światowy Dzień Młodzieży 1990, katecheza papieża Franciszka podczas audiencji generalnej 15.11.2017, rozważanie papieża Franciszka przed modlitwą „Anioł Pański” 22.09.2019,

film <https://www.youtube.com/watch?v=k4zLNOslpd4>.

Przebieg lekcji

Wprowadzenie:

- Etymologia słowa „więź”: katecheta prosi uczniów, aby na zasadzie „burzy mózgów” zaproponowali wyrazy pokrewne słowu „więź”. Zwraca uwagę na to, aby nie były to skojarzenia ani wyrazy bliskoznaczne, lecz takie, które mają wspólny rdzeń i podobne znaczenie. Można oczekiwać następujących odpowiedzi: wiązać, węzeł, więźba, związek, więzadło, więzienie, wiązanka, więz. Nauczyciel może odnieść się do każdego z nich.
- Katecheta zwraca uwagę na wyraz „węzeł”. Nawiązując do żeglarskich technik wiązania węzłów, wyjaśnia znaczenie słowa „więź”. Może w tym celu poprosić o pomoc uczniów, którzy mają związek z żeglarstwem lub postłużyć się krótkim filmem:

<https://www.youtube.com/watch?v=k4zLNOslpd4>.

- Katecheta wyjaśnia: więź to relacja, która jak węzeł – łączy, skraca dystans, chroni, umacnia, a nierzadko nawet ratuje. Człowiek jest istotą społeczną – o jego dojrzałości świadczy umiejętność budowania i tworzenia więzi z Bogiem i ludźmi.

2. Rozwinięcie:

Katecheta dzieli klasę na przynajmniej trzy grupy. Każda z nich analizuje przygotowane teksty biblijne wraz z komentarzami, podejmujące różne aspekty budowania więzi:

- **Grupa I** – modlitwa podstawą budowania więzi z Bogiem (*Załącznik 1*).
- **Grupa II** – umiejętność budowania więzi z ludźmi (*Załącznik 2*).
- **Grupa III** – więź chrześcijan ze wspólnotą Kościoła (*Załącznik 3*).

- Uczniowie odpowiadają na pytania zamieszczone pod tekstem. Wpisują je w odpowiednie miejsca tworząc mapę myśli (*Załącznik 4*).
- Uczniowie prezentują wyniki swej pracy – nauczyciel podsumowuje.
- Katecheta wyjaśnia, że analizowane teksty podejmują jedynie podstawowe zasady budowania więzi z Bogiem i ludźmi. Tworzenie i umacnianie wzajemnych relacji jest zadaniem na całe życie. Z kolei niewłaściwe i nie-dojrzałe postawy i zachowania mogą szybko zniszczyć dzieło budowane latami (analogia: długo wiązany węzeł, można szybko przeciąć nożem). Zabieg ten może być jednak przydatny w konieczności zakończenia niewłaściwych relacji. Zawsze jest bolesny). W tym kontekście prowadzący pyta o niewłaściwe zachowania sprzyjające niszczeniu wzajemnych relacji. Wskazuje, że pierwszym i podstawowym wrogiem więzi jest egoizm.

3. Podsumowanie:

- Nauczyciel zachęca do refleksji nad znaczeniem więzi w życiu człowieka. Pomocą mogą być przysłowia i cytaty świętych ludzi:
  - „Ty możesz robić to, czego ja nie potrafię. Ja mogę robić to, co się tobie nie udaje. Wspólnie możemy dokonać czegoś wspaniałego” – św. Matka Teresa z Kalkuty.
  - „Pojedynczą strzałę łatwo złamać, lecz dziesięciu trzymany razem – już nie” – przysłowie japońskie.
  - „Jeśli chcesz iść szybko – idź sam. Jeśli chcesz dojść daleko – idź z kimś” – przysłowie afrykańskie.
- Modlitwa „Ojcze nasz” – w nawiązaniu do analizowanych tekstów, nauczyciel zwraca uwagę na wspólnotowy charakter Modlitwy Pańskiej.

Łk 11,1-4

Gdy Jezus przebywał w jakimś miejscu na modlitwie i skończył ją, rzekł jeden z uczniów do Niego: «Panie, naucz nas się modlić, jak i Jan nauczył swoich uczniów». A On rzekł do nich: «Kiedy się modlicie, mówcie: Ojcze, niech się święci Twoje imię; niech przyjdzie Twoje królestwo! Naszego chleba powszedniego dawaj nam na każdy dzień i przebacz nam nasze grzechy, bo i my przebaczymy każdemu, kto nam zawini; i nie dopuść, byśmy ulegli pokusie».

Katecheza papieża Franciszka podczas audiencji generalnej, 15.11.2017 (fragmenty)

(...) Musimy odpowiedzieć na pytanie: co to jest naprawdę modlitwa? Jest ona przede wszystkim dialogiem, osobistą relacją z Bogiem. A człowiek został stworzony jako byt w osobistej relacji z Bogiem i znajduje swoją pełną realizację tylko w spotkaniu ze swoim Stwórcą. Droga życia prowadzi do ostatecznego spotkania z Panem. (...) Chrystus, kiedy powołuje swoich uczniów, powołuje ich, aby byli z Nim. To jest zatem największa łaska móc doświadczyć, że Msza św., Eucharystia jest uprzywilejowanym momentem, aby przebywać z Jezusem, a poprzez Niego — z Bogiem i z braćmi.

Modlitwa, jak każdy prawdziwy dialog, to także umiejętność zachowania milczenia — w dialogach są momenty milczenia — milczenia razem z Jezusem. Kiedy idziemy na Mszę św., być może przychodzimy pięć minut wcześniej i zaczynamy rozmawiać z osobą, która jest obok nas. Ale to nie jest moment na rozmowy — to moment na milczenie, by przygotować się do dialogu. To moment, by się skupić w sercu, by się przygotować do spotkania z Jezusem. Milczenie jest bardzo ważne! (...) nie idziemy na przedstawienie, idziemy na spotkanie z Panem, a milczenie przygotowuje nas i nam towarzyszy. Pozostajemy w milczeniu razem z Jezusem. A z tajemniczego milczenia Boga wypływa Jego Słowo, które rozbrzmiewa w naszym sercu. Jezus sam nas uczy, że jest rzeczywiście możliwe «przebywanie» z Ojcem, i pokazuje nam to przez swoją modlitwę. Ewangelie ukazują nam Jezusa, który udaje się

Załącznik 1

w odosobnione miejsca, by się modlić; uczniowie, widząc tę zażyłą relację z Ojcem, czują pragnienie, by w niej uczestniczyć, i proszą: «Panie, naucz nas modlić się» (Łk 11, 1). Jezus odpowiada, że pierwszą rzeczą, która jest potrzebna, by się modlić, jest umiejętność mówienia «Ojcze». Uwaga: jeśli nie potrafię mówić «Ojcze» do Boga, nie potrafię się modlić. Musimy się nauczyć mówić «Ojcze», a więc zachowywać się w Jego obecności z synowską poufałością. Lecz aby się nauczyć, trzeba pokornie uznać, że potrzebujemy pouczenia, i powiedzieć z prostotą: Panie, naucz mnie modlić się.

1. Co jest podstawową formą nawiązywania i podtrzymywania więzi z Bogiem?
2. Na jakie dwie istotne cechy dobrej modlitwy zwraca uwagę papież Franciszek?
3. Na jakie imię Boga, będące warunkiem dobrej modlitwy, zwraca uwagę papież Franciszek?

Łk 16,1-9

Jezus powiedział do uczniów: «Pewien bogaty człowiek miał rządcę, którego oskarżono przed nim, że trwoni jego majątek. Przywołał go do siebie i rzekł mu: "Cóż to słyszę o tobie? Zdaj sprawę z twego zarządu, bo już nie będziesz mógł być rządcą". Na to rządcza rzekł sam do siebie: Co ja pocnę, skoro mój pan pozbawia mię zarządu? Kopać nie mogę, żebrać się wstydę. Wiem, co uczynię, żeby mię ludzie przyjęli do swoich domów, gdy będę usunięty z zarządu. Przywołał więc do siebie każdego z dłużników swego pana i zapytał pierwszego: "Ile jesteś winien mojemu panu?" Ten odpowiedział: "Sto beczek oliwy". On mu rzekł: "Weź swoje zobowiązanie, siadaj prędko i napisz: pięćdziesiąt". Następnie pytał drugiego: "A ty ile jesteś winien?" Ten odrzekł: "Sto korcy pszenicy". Mówi mu: "Weź swoje zobowiązanie i napisz: osiemdziesiąt". Pan pochwalił nieuczciwego rządcę, że roztropnie postąpił. Bo synowie tego świata roztrośniejsi są w stosunkach z ludźmi podobnymi sobie niż synowie światłości. Ja też wam powiadam: Pozyskujcie sobie przyjaciół niegodziwą mamoną, aby gdy [wszystko] się skończy, przyjęto was do wiecznych przybytków.

Rozważanie papieża Franciszka przed modlitwą „Anioł Pański”, 22.09.2019
(fragmenty)

Bogactwo może pobudzać do wznoszenia murów, tworzenia podziałów i dyskryminacji. Jezus, przeciwnie, zachęca swoich uczniów do zmiany kursu: «Zyskujcie sobie przyjaciół za pomocą bogactwa». Jest to zachęta, by umieć zamieniać dobra i bogactwa w relacje, ponieważ ludzie są ważniejsi niż rzeczy i liczą się bardziej niż posiadane bogactwo. W życiu bowiem przynosi owoce nie ten, kto ma wiele bogactw, ale ten, kto tworzy i utrzymuje wiele więzi, wiele relacji, wiele przyjaźni poprzez różne «bogactwa», to znaczy różne dary, którymi obdarzył go Bóg. Ale Jezus wskazuje również na ostateczny cel swej zachęty: «Zyskujcie sobie przyjaciół bogactwem, aby was przyjęli do wiecznych przybytków». Jeśli będziemy umieli przekształcić bogactwa w narzędzia braterstwa i solidarności, to w raju powita nas nie

Załącznik 2

tylko Bóg, ale także ci, z którymi dzieliliśmy się, dobrze zarządzając, tym co Pan umieścił w naszych rękach”. Ten fragment Ewangelii sprawia, że rozbrzmiewa w nas pytanie nieuczciwego rządcy, wyrzuconego przez swego pana: «Co ja teraz pocznę» (w. 3). W obliczu naszych niedostatków i porażek Jezus zapewnia nas, że zawsze mamy czas, aby uzdrowić dobrem popełnione zło. Ten kto spowodował łzy, niech kogoś uszczęśliwi; kto zdefraudował, niech da potrzebującym – zachęcił Franciszek. – Jeżeli będziemy czynili w ten sposób, to pochwali nas Pan «dlatego, że działaliśmy przebiegle», to znaczy z mądrością tego, kto rozpoznaje siebie jako dziecko Boże i angażuje się na rzecz królestwa niebieskiego.

1. Jaki sposób pozyskiwania przyjaciół dostrzega papież Franciszek w powieści o nieuczciwym rządcy?
2. Jakie dwie szczególne cechy więzi międzyludzkich należy rozwijać przy pomocy bogactw, według papieża Franciszka?
3. Na czym polega „przebiegłość działań” chrześcijanina, zmierzająca do odbudowy relacji z bliźnimi?

J 15,1-9

Jezus powiedział: „Ja jestem prawdziwym krzewem winnym, a Ojciec mój jest tym, który [go] uprawia. Każdą latorośl, która we Mnie nie przynosi owocu, odcina, a każdą, która przynosi owoc, oczyszcza, aby przynosiła owoc obfity. Wy już jesteście czyści dzięki słowu, które wypowiedziałem do was. Wytrwajcie we Mnie, a Ja [będę trwał] w was. Podobnie jak latorośl nie może przynosić owocu sama z siebie – jeśli nie trwa w winnym krzewie – tak samo i wy, jeżeli we Mnie trwać nie będziecie. Ja jestem krzewem winnym, wy – latoroślami. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ beze Mnie nic nie możecie uczynić. Ten, kto we Mnie nie trwa, zostanie wyrzucony jak winna latorośl i uschnie. I zbiera się ją, i wrzuca do ognia, i płonie. Jeżeli we Mnie trwać będziecie, a słowa moje w was, poproście, o cokolwiek chcecie, a to wam się spełni. Ojciec mój przez to dozna chwały, że owoc obfity przyniesiecie i staniecie się moimi uczniami. Jak Mnie umiłował Ojciec, tak i Ja was umiłowalem. Wytrwajcie w miłości mojej!”

Orędzie Jana Pawła II na V Światowy Dzień Młodzieży, 1990 (fragmenty)

W Piśmie Świętym wśród licznych obrazów, wyrażających tajemnicę Kościoła, znajdujemy także obraz winnicy (por. Jr 2, 21; Iz 5, 1-7). Kościół jest winnicą założoną przez Pana, winnicą szczególnie przezeń umiłowaną (...) Być żywą latoroślą w Kościele – winnicy oznacza przede wszystkim pozostawać w żywej komunii z Chrystusem krzewem winnym. Latorośle nie są samowystarczalne, lecz we wszystkim zależą od krzewu winnego, w nim znajdują źródło swego życia. Przez chrzest święty każdy z nas został wszczepiony w Chrystusa i darmo otrzymał dar nowego życia. Ażeby być latoroślami żywymi, musicie żyć rzeczywistością chrztu, każdego dnia pogłębiając komunię z Chrystusem poprzez słuchanie Jego słowa i postępowanie zgodnie z nim, przez uczestnictwo w Eucharystii i przez sakrament pojednania, a także przez osobistą rozmowę z Nim na modlitwie (...). Być żywą latoroślą w Kościele – winnicy oznacza także podejmować obowiązki we wspólnocie

Załącznik 3

Kościół i w społeczeństwie (...). Kościół jest komunią organiczną, w której każdy ma własne miejsce i własne zadanie. Macie je także i wy, ludzie młodzi. Wasze miejsce jest bardzo ważne (...). Z hojnością właściwą młodości i bez zastrzeżeń oddajcie w służbę Kościołowi wasze młode talenty. Zajmijcie w nim własne miejsce – tych, którzy są nie tylko przedmiotem troski duszpasterskiej, ale nade wszystko aktywnymi uczestnikami jego misji (por. Christifideles laici, 46). Kościół należy do was, więcej – wy jesteście Kościołem! (...) Wielu z was już nie zadowala się samą tylko formalną przynależnością do Kościoła – szukacie czegoś więcej. Uprzywilejowanym miejscem nowego odkrycia Kościoła i kościelnego zaangażowania są stowarzyszenia, ruchy i różne młodzieżowe wspólnoty kościelne. Mówi się dziś o "nowej epoce zrzeczeń" w Kościele (por. Christifideles laici, 29). Jest to ogromne bogactwo i cenny dar Ducha Świętego, który należy przyjąć z wdzięcznością.

1. W jakim obrazie ukazany jest Kościół we wspomnianej przypowieści?
2. W jaki sposób następuje wszczęcie i utrzymywanie więzi z Kościołem według papieża Jana Pawła II?
3. Jakie dwa elementy odpowiedzialności za Kościół proponuje młodzieży papież Jan Paweł II?

Załącznik 4

Mapa myśli

III
Katecheza
dla uczniów
szkół ponadpodstawowych

